

När Kanalgatan var en kanal

Det fanns några villkor förknippade med att Skellefteå skulle få bli stad. Utöver att vägnätet skulle ordnas så ställdes också krav på att det skulle finnas en lastbrygga i älven nedanför dåvarande torget som nu är stadspark. Detta ordnades någon gång i slutet av 1840-talet.

Ett annat krav var att de vattensjuka områdena norr om staden skulle avvattnas. Åren 1847-48 grävdes där ett tre meter djupt dike, en "kanal",

längs nuvarande norra Kanalgatan från Tjärhovsgatan i väster till Viktoriaesplanaden i öster. Bost-römsbäcken ledde sedan vattnet vidare ut i älven.

Johan Hortelius i Degerbyn fick huvudentreprenaden. Sedan antogs ytterligare anbud för tilläggsarbeten bl.a. 1870.

Staden var vattensjuk. Det plockades hjortron på Guldtorget förmodligen så sent som på 1870-talet.

1919. Kanalen i blått där Norra Kanalgatan nu finns. Tydligt så grävde man också ut och breddade Bost-römsbäcken mellan Kanalgatan och Nygatan. Här finns 17 broar – från början var det 14 – samt att Stationsgatan nu finns och under den är kanalen kulverterad

I den första stadsplanen för Skellefteå från 1843 var staden ritades som ett rutnät med 27 byggnadskvarter ca 100 x 100 m åtskilda av 12 m breda gator med trätrottoarer.

Området begränsades i norr av det som sedan skulle bli Kanalgatan, i söder av älven, i väster av Tjärhovsgatan och i öster av Bost-römsbäcken.

När det ursprungliga stadsplaneområdet blev närmast fullbyggt köpte staden med början 1877 in mark utanför stadsgränsen.

Här ville man bygga enligt den byggnadsstadga för rikets städer som kom 1874. Den ställde bl. a. krav på att stadsplanen skulle motsvara "rörelsens behof af utrymme och beqwämlighet, sundhetens fordran på ljus och frisk luft, önskligheten af största möjliga trygghet mot mera utbredda eldso-lyckor, samt skönhetssinnets anspråk på fritt utrymme, omväxling och prydlighet".

Skellefteå fick 1883 en ny stadsplan i linje med den nya byggnadsstadgan. Nu tillkom esplanaderna Kanalgatan och Viktoriaesplanaden. De var estetiska med planteringar i mitten och gator på sidorna och de fungerade som brandgator.

I kanalbygget ingick också att 14 broar skulle byggas över kanalen. På kartan från 1919 har de blivit 16 samt att Stationsgatan dragits över kanalen.

År 1878 beslutades att de som bodde norr om kanalen skulle betala en broavgift på 5 kr per familj och år för att använda dem.

Stadsbor som hade skiften norr om kanalen fick årligen betala 2 kr och 50 öre för underhåll av broarna.

Ca 1915. Norra Kanalgatan 43 (nu restaurang La Cena) med en bro över kanalen

På bron står Gertrud Sparrman (1868-1960) och Elsa Sparrman g Andersson (1896-1971).

Gertrud var operasångerska och använde artistnamnet Siri Lind när hon uppträdde i Sverige och Frankrike

(Rut Söderström/Skellefteå museum, färglagd).

Ca 1915. Södra Kanalgatan 43 nästan mitt emot föregående.

Vägen som ansluter till bron i föregående foto kommer fram till höger.

Längre bort Stationsgatan med det första bönhuset där Pingstkyrkan nu finns.

(Sundborg & Lindberg/Skellefteå museum, färglagd)

Alléerna med de smala grusgångarna mellan björkraderna och de små broarna över kanalen och gräsmattorna gjorde Kanalgatan mycket populär. Bredden 42 meter gav ett mäktigt intryck.

Kanalen kulverterades i början på 1920-talet.

Träden var som mäktigast på 40-talet. De stod så att kronorna växte ihop och bildade en grön svävande mur.

Trafiken blev allt intensivare och behovet av parkeringsplatser ökade. Till att börja med löstes problemet genom att man ordnade parkering på vägens sidor.

Eftersom biltrafiken hela tiden ökade så fick den mittersta trädraden avlägsnas och ersättas av parkeringsplatser.

1955-05 Björkarna på Kanalgatan närmast Viktoriaesplanaden (nu: E4) har just avverkats.

(Ragnar Gustaf Insulan-der/Skellefteå museum, färglagd)